

BAČKO KLASJE

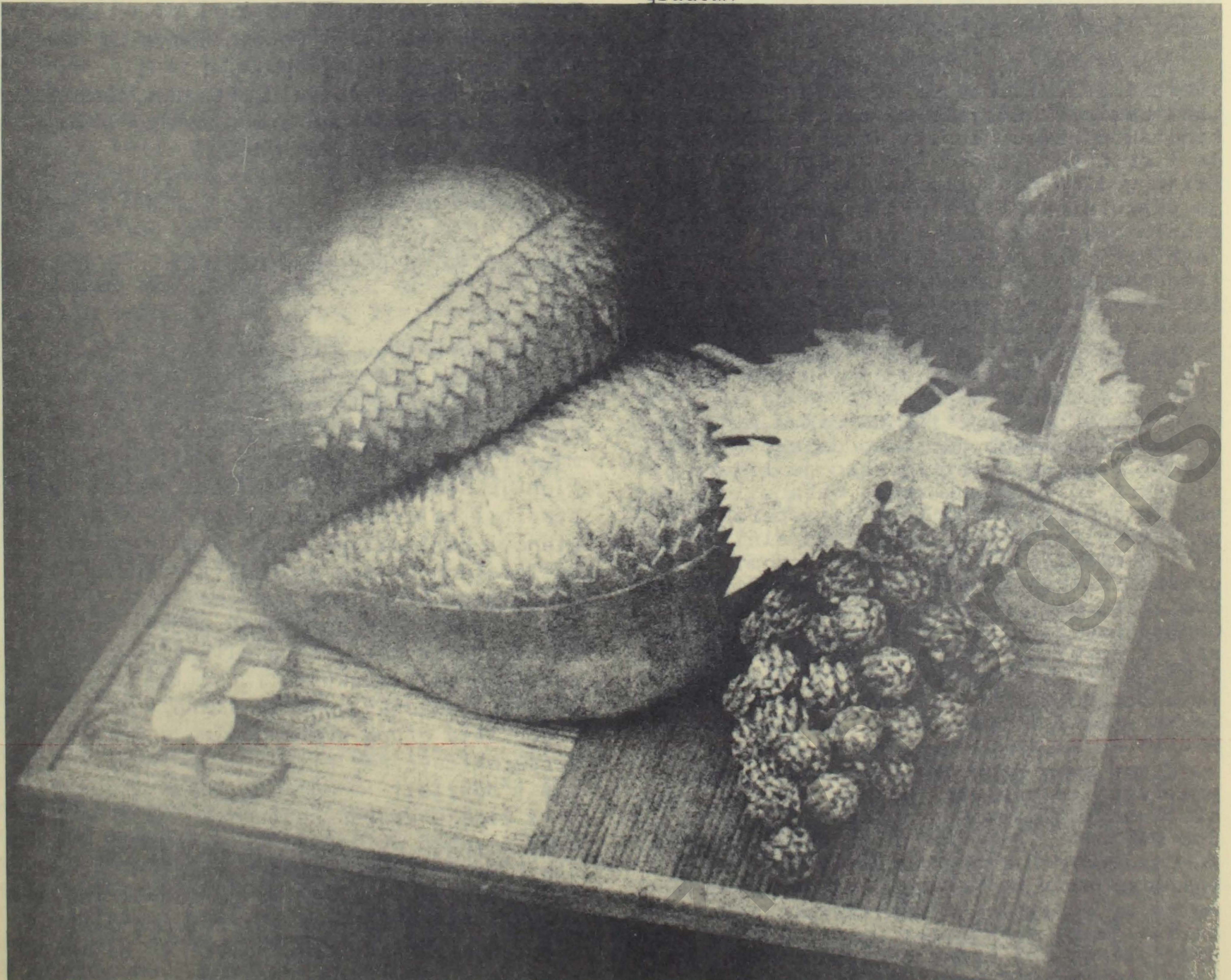
VJERSKO-INFORMATIVNI LIST

EUHARISTIJSKI KONGRES

2.v - 21.vi 1981.

U okviru priprave i toka Euharistijskog Kongresa subotičke biskupije 2.svibnja - 6.lipnja o.g. svake subote u našem gradu se nešto događalo. Dolazili su vjernici iz po jedinih dekanata naše biskupije na molitve no hodočašće u biskupijski grad. Imali su u

župnoj crkvi sv.Roka pobožnost službe Božje riječi. Nakon toga se uglavnom pješke išle u župnu crkvu sv.Jurja, gdje je bila služba pokore (sa ispovijedanjem). Poslije podnevnog odmora vjernici su se sakupili na jednosatno klanjanje u franjevačkoj crkvi. Zadnja postaja je bila katedrala u kojoj Biskup sa okružnim svećenicima u koncelebraciji lijepom propovijedju završi hodočašće. Svake subote vjernici su se izmjenjivali po jezičnim grupama, a na zadnjem provorila je naša Crkva na četiri jezika. Bilo je to u subotu pred Duhove kad je hodočastio bački dekanat. Počeli su subotički dekanati pa za njima somborski i apatinski i na kraju bački dekanat. Bili su to skupovi molitve i pobožnosti. To hodočašće je uistinu bilo hodanje Božjeg naroda biskupskim gradom.

S ISUSOM-EUHARISTIJOM

k zdravoj crkvenosti

Naša domaća Crkva je u ovom proteklom periodu od prošlog broja do sada, sva bila zaokupljena jednom mišlju, kako što bolje odgovoriti Papinoj želji da se u vezi sa Međunarodnim Euharistijskim kongresom u Lurdu što bolje pripremi na susret s Isusom, da to vrijeme milosti što bolje iskoristi i istovremeno što veći broj ljudi u čini dionicima ovog milosnog prolaza Kristova kroz ovu mjesnu Crkvu po ovom kongresu.

Posebno ju je zaokupila misao; okupiti vjerničke aktiviste na župskoj i dekanatskoj razini. Nastojalo se na župskom i dekanatskom nivou okupiti: ministrante, pjevače i osobito članove Pastoralnih vijeća. Prije godinu dana reorganizirali smo svoja pastoralna vijeća pri svakoj župi s posebnim odjelima različitih vidova apostolata. Prvi dojam je bio kao da smo se za trenutak našli u nedoumici, kako započeti taj novi vid življenja svoje vjere. U tom smislu su nam ovi kongresni susreti veoma dobro došli. Našli su se na okupu ljudi istih težnji i nastojanja, izmijenili iskustva i probleme. A najvažnije je da smo po ovim susretima osjetili, da Crkva nije samo naša župa, nego da je to daleko šire područje i da se osjetilo kako je lijepo biti Crkva. To je mnoge veoma ohrabrilo i odvažilo na posao, osobito u dijasporskim župama. Mnogi su odjeli tih Pastoralnih vijeća i proradili u vezi sa kongresom, a mnogi koji su već stanovite korake učinili, dobili su novi polet. Otkriven je smisao i osjećaj za zajedništvo što je bitni element kršćanskog življenja. Po izraženim željama da bi se ove skupine vjernika željele u buduće susretati svake godine, znak je da su vjernici osjetili da je tu život, a mislim da je to bila i Papina želja.

U tom svom radu oko kongresa, bili smo prekinuti za trenutak bolnom viješću nad zločinom počinjenim nad Papom našim Ivanom Pavlom II. Sve nas je to nekako još više ujedinilo u istoj sućuti s Općom Crkvom i cijelim čovječanstvom. Vjerničke mase su se odazvale na sve vjerničke susrete. Bio je to snažni, ali bolni milosni poziv, da se baš preko Euharistije još više ujedinimo s Papom i općom Crkvom.

PAŽNJA BOLESNICIMA

Župa sv. Jurja u Subotici posvetila je ove godine posebnu pažnju. Tim više što je ova godina proglašena godinom tjelesno prikraćenih (hendikepiranih). Župnik Blaško Dekanj i kapelan Szungyi Laszlo angažirali su vjernike koji posjeduju automobile da i ako nemaju bolesne ili stare, pomognu prevesti sve koji to zažele do župne crkve, na petu korizmenu nedjelju na zajedničku svetu Misu. Vjernici su se odazvali i posjet je bio iznenadjujući. Župnik je uputio starima i bolesnima ohrabrenje da oni i očima Crkve nisu suvišni. Njihove patnje su njima kao i cijeloj Crkvi veoma dragocjene. Bog i Krist su s njima. Zato je ustanovljen Sakrament bolesničke pomasti, što im je pod tom sv. Misom i podijelio.

Župnik i kapelan su ispratili stare do izlaza iz crkve, gdje su bili očiti znaci obostrane radosti i zadovoljstva uz želju da to ne bude zadnji puta.

Časne Sestre Dominikanke su u tome odigrale značajnu ulogu što vjernici primjećuju pa ih zato rado imaju.

Vjernik

DAN BOLESNIKA U BAČKOJ PALANCI

Na svetkovinu Srca Isusova 26. lipnja o. g. u župnoj crkvi Bezgrešnog Začeca bio je kongresni dan bolesnih i starih. Pod svečanom Misom koju su u koncelebraciji služili mjesni svećenici, poslije homilije podijeljen je sakrament bolesničke pomasti 57ci starih i bolesnih osoba. Poslije sv. Mise su članovi karitativne grupe ovdašnjeg župnog pastoralnog vijeća priredili malu zakusku-agape u prostorijama župnoga stana. Članovi iste radne grupe su osobno pozvali stare i bolesne, pobrinuli se za njihov dovoz i odvoz, pripremili zakusku i recitacije kojima su djeca pozdravila našu staru i trpeću braću. Ista grupa svake godine o Božiću i Uskrsu običava posjetiti sve bolesne i nemoćne i odnijeti im mali dar, znak ljubavi cijele župske zajednice. Župnik im je na Misi odao posebno priznanje istakavši da sve to što čine starima i nemoćnima, čine zapravo Isus. Starima i bolesnima se župnik zahvalio na njihovim molitvama i žrtvama za Crkvu a posebno za našu župu, moleći ih da ne postanu u svojim trpljenjima.

"DA IMAJU ŽIVOT I DA GA IMAJU U IZOBILJU"

Od trenutka kada je Isus izgovorio svoj veliki euharistijski govor zabilježen u 6. poglavlju Ivanova Evandjelja, a osobito nakon posljednje večere na kojoj je Isus dao svoje veliko obećanje, u zajednici vjernika je stalno rasla svijest da je taj kruh kojega Isus daje "Tijelo moje za ŽIVOT svijeta" Ta svijest je stalno rasla. U prvim stoljećima Crkva je bila strahovito zabrinuta da bise svaki član što češće hranio euharistijskim kruhom kako bi svaki pojedinac od njih postajao kruh za život svijeta. Ta svijest je prisutna kroz sva stoljeća u različitim oblicima. Pred ravno stotinu godina Crkva u Francuskoj došla je na ideju da bi se ovo Otajstvo naše vjere jače naglasilo u svijesti vjernika, a također ponudilo i svijetu koji je bio svakim danom sve razjedinjeniji i sve potrebniji hrane koja bi ga bila u stanju opet ujediniti. Tako su se rodili Euharistijski kongresi. Ova misao bila je veoma lijepo prihvaćena u cijeloj Crkvi. Pored 40 Kongresa koji su imali međunarodni karakter, bilo je nebrojeno mnoštvo kongresa na nivou biskupija. Upravo ove godine se održava 41. Međunarodni Euharistijski kongres u Lurdu. U vezi s tim kongresom papa Ivan Pavao II želio je da bi ovaj kongres bio poticaj svim mjesnim Crkvama da se ne samo uključe u rad, nego da same organiziraju Euharistijske kongrese, na koji bi se okupljali vjernici i produbljivali svijest o životnom značenju Euharistije.

I naša mjesna Crkva se odmah odazvala, te organizirala biskupijski Euharistijski kongres u Subotici i po cijeloj teritoriji Subotičke biskupije sa geslom "DA IMAJU ŽIVOT" (Iv 10, 10).

KRUH ZA ŽIVOT

Gospodin Isus je imao toliko razumije vanje za ljude da je čudesno umnožio kruh kad je to bilo potrebno da bi ih nahraio. Jednu takvu zgodu Isus je iskoristio da bi ljude upozorio na sebe kao pravi kruh. Kad se mnoštvo sakupilo oko njega, jer su bili svjedoci čudesnog umnoženja kruha, Isus im reče: "Radite, ali ne za hranu propadljivu nego za hranu koja ostaje za život vječni nju će vam dati Sin Čovječji" (Iv 6, 27). Zatim se sam predstavlja kao "kruh života". "Tko dolazi k meni ne će ogladnjeti: tko u mene vjeruje, neće ožednjeti nikada" (Iv 6, 35). A zatim tumači kako će on postati kruh života: "Kruh koji ću ja dati, tijelo je moje

za život svijeta" (Iv 6, 51). To je onaj krajnji motiv njegova života na zemlji. Biti, da bismo ga blagovali, kruh. Biti pojeden da bi nam dao svoj život. "Ovo je kruh koji silazi s neba: da, tko od njega jede, ne umre nikada. Ja sam kruh živi koji je s neba sišao tko bude jeo od ovoga kruha, živjet će uvijek" (Iv 6, 50-51).

To je eto ta čudesna stvarnost Euharistije. Kada se vjernik nadje pred tom stvarnošću i nehotice mu dolaze na pamet riječi sv. Male Terezije: "O, Isuse, dopusti mi reći, ... da Tvoja ljubav ide sve do ludosti!" Sve je to tako dirljivo. Komadić kruha, to jelo dostupno svim siromasima, kako bi od njega načinio čudo ljubavi. Čudo pobožanstvenje - nja svakoga onoga koji vjerom i ljubavlju bude blagovao ovaj kruh. Po Pričesti (pričest - primiti čest, dio) vjernik postaje dionikom božanskog života. Sv. Albert piše: "Ovaj nas sakrament preoblikuje u tijelo Isusovo tako da smo kost njegovih kostiju, meso njegova mesa, udovi njegovih udova", na drugom mjestu: "Svaki put kada se dvije stvari sjedinjuju tako da se jedna mora preoblikovati u sve ostalo, tada ono što je jače transformira u sebe ono što je slabo. Stoga, ... ovo jelo preobražava u sebe one koji ga jedu." A kod sv. Male Terezije čitamo: "... što više, s još više ljubavi hoće tebe pretvoriti u samoga sebe." To više nije bilo dvoje, Terezija je nestala kao kap vode u oceanu. Isus je ostao sam, bijaše Gospodar i kralj."

ŽIVOT ZA DRUGE

Razumije se da Euharistija stvara posebne odnose među onima koji su sudionici istoga kruha i iste čaše. Već Djela apostolska bilježe: "U mnoštvu onih što prigriše vjeru bijaše jedno srce i jedna duša. Nijedan od njih nije smatrao svojim ništa od onoga što je posjedovao, nego im sve bijaše zajedničko" (Dj 4, 32). A sv. Ivan Damašćanski veli "Po Euharistiji mi se pričestujemo - pridružujemo Kristu i zatim, jer se po njoj pričestujemo i sjedinjujemo jedni s drugima.. postajemo udovi jedni drugih..." U govorima pape Pavla VI čitamo: "Euharistija je ustanovljena da bismo postali braća. Jer od stranaca raspršenih..., postajemo ujedinjeni, jednaki i prijatelji: dana nam je da bismo od ljudi međusobno podijeljenih i protivnih, postali narod pravi koji vjeruje i ljubi, jednoga srca i jedne duše".

Svatko od nas mora postati kruh za drugoga, za svoju okolicu, obitelj, radno mjesto, susjede, za sve one koje susrećemo na svom životnom putu. Nitko ne bi smio proći pored kršćanina sjedinjena s Isusom, a da ne bi bio ozaren našom ljubavlju. Tako Euharistija postaje hranom za život svijeta da kršćani pričestujući se postaju pričest-

BITI POZVAN OD GOSPODINA

Gledam povorku onih koje si k sebi pozvao da te izbliza slijede, pa se zainteresiraš kako ih Ti Gospodine to takneš. Čime ih privučeš, što šapneš srcu da ono odluči zagledati se negdje u daljinu na bijele vrhunce koji će ih spojiti s tobom; kako ih i čime zabljesneš da se njihove oči ne mogu više otrgnuti od tvojih?

Primjetio sam da mnogi od onih koji su rekli: "Bit ću svećenik" možda još u svojim djetinjim danima, ne hlepe svojim pogledom za zemaljskim čarima, njihov je pogled uprt negdje daleko, u tvoj lik. I ne daju se zbuniti.

Poznati hrvatski pjesnik Aleksa Kokić-svećenik, u nekoliko svojih pjesama govori o onom trenutku kada se zagledao u Kristove oči. Bilo je to u "staroj crkvi" kada je stojeći pred kipom sv. Antuna Padovanskog, "djetinje gledao". I dok je crkvom odzvanjala pjesma, on je osjećao kako ga svetac zove u "Božji grad".

Tada još možda nije znao kakve su to silnice koje su ga priljubile tom Svecu sa Isusom na rukama, ali zato ćemo mu "radosno uzdrhtati srce mlado" kad jednog dana jasno shvati da ga Isus zove za svećenika i traži "svu njegovu mladost".

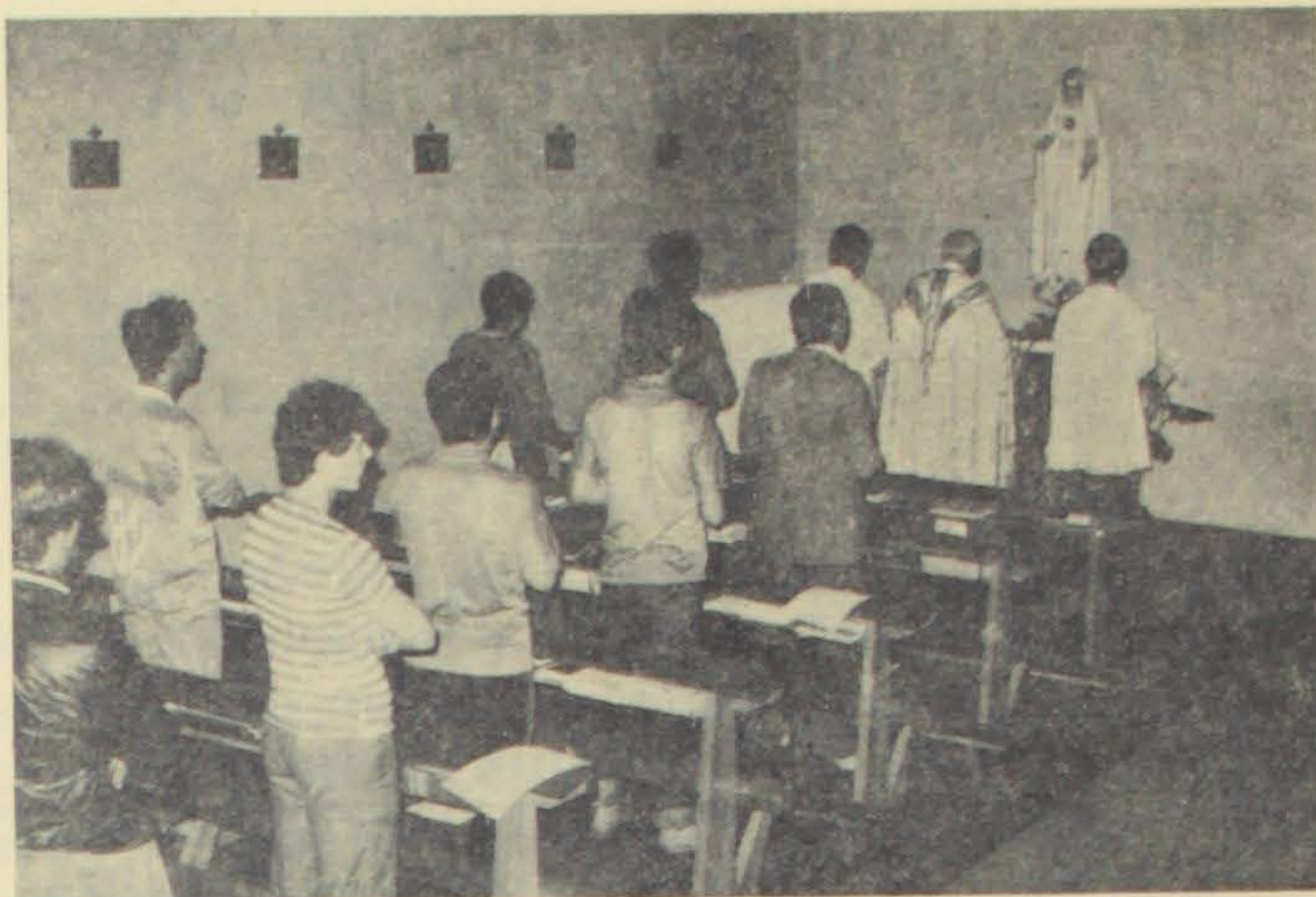
To je događaj koji preokreće život, njegov, pa i svakog koji takva što u srcu osjeća. Pjesnik naime, uvjerljivo kaže:

"Od te zvjezdane noći,
nisam Te tražio više,
u srcu jer sam Te svojem,
zauvijek, Isuse skrio,
a dani moga života tekli su mirnije,
tiše, Tvojim hodajuć putem,
ja sam sve sretniji bio."

Nisu svi pjesnici, i ne znaju stanje svoje duše pretočiti u prekrasne stihove, ali iskrene riječi ponekih sjemeništara koje ovdje donosim, daju mi, kao i pjesnik odgovor na moju želju da saznam kako Gospodin progovara onima, koje zove.

"Rodjen sam, kaže jedan sjemeništara, s nekom poteškoćom u zdravlju. Moja mama je u činila zavjet: ako ozdravim i ostanem živ da podjem za svećenika. Poslije jedanaest godina mama mi je umrla, a baka mi je rekla tu maminu želju. Valjda na maminu molitvu u nebu sam sam vidio ljepotusvećeničkog zvanja. Kad sam došao u sjemenište rekao sam u sebi: "Bože, što da tražim ja više od Tebe".

"Bilo je to u osnovnoj školi", kaže jedan mladić. "Bio sam u petom ili šestom razredu. Nisam bio zadovoljan načinom života i ponašanja mojih vršnjaka, zahvaljujući svojoj majci, koja je nas brižno odgajala. Tada

nas je mama počela voditi u crkvu. Tišina u crkvi kao i bjelina dječje... Sve je to djelovalo na mene. Osjetio sam da tu negdje pripadam. Od tog vremena bio sam usko povezan sa kapelanom. On mi je puno govorio o Crkvi i vjeri. Tako sam jednom došao na duhovne vježbe za mlade u Paulinum. Jako mi se svidjelo i zaželio sam "ostati ovdje". Kad smo se zadnji dan sakupili, voditelji su nas pitali tko želi ostati ovdje? Htio sam podići ruku da izrazim želju da ću ostati, no zbunilo me je da nitko više nije digao ruku, pa sam šutio i ja. Došavši kući ipak sam se odlučio, prijavio sam se župniku, primljen sam i nisam se pokajao što sam sjemeništara.

Jedan mladić u milosno vrijeme svoga poziva za svećenika posebno zaželio da i on "govori ljudima o Bogu" onako lijepo kao njegov župnik. Otišao to reći župniku. Tko je bio tada sretniji? On ili njegov župnik? On sam kasnije kaže: "Vidio sam da je dobro to što sam odlučio...", jer "sada sam radostan".

Kada nebeske želje obuzmu dušu, tada u njoj samo jedna briga postoji:

"Da budem ko pjesme glasne,
koje se tebi orile,
da budem ko cvijeće sitno,
koje je tebe kružilo,
da budem ko svijeće bijele,
koje su tebi gorile,
sve moje i samo tebi da bi služilo."

A. Kokić

Jedan mladić kaže: Rastao sam se s roditeljima pružajući im ruku. Na rastanku se nisam okretao za njima, jer su mi na umu i pred očima bile riječi sadašnjeg duhovnika: "Kada staviš ruke na plug ne okreći se nazad..."

"Odlučio sam se na ovaj poziv, kaže jedan drugi sjemeništara, jer sam mislio da je najbolji... Sada molim milost, da se ova moja povezanost s Isusom nikada ne prekine".

Mislim da bi mnogi od sjemeništara željeli to isto kazati. Mnogima je uz srce prirasla tišina Gospodnjeg doma i mnogima tinja želja da otkriju radost svoje mlade duše poput Alekse:

"Za Tvojim visinama čeznuće u meni raslo je sve jače. I dok sam Tebi bijedni darovao život svoj goli, Ti duši mojoj nisi nikada dao da plače, nego da Tebe samo sve više i više voli!"

Antun Kopilović

Rijetki jubilej

U sklopu proslave 750-e obljetnice smrti velikog vjerovjesnika i čudotvorca iz prvih dana rascvata Franjine karizme, Antuna iz Padove, subotička franjevačka zajednica proslavila je i jedan rijetki svećenički jubilej O. RADOSLAVA (Mije) Kujundžića. Ove se, naime, godine napunilo 65 godina svećeničkog služenja O. Radoslava. Kao nekada u vremenima starih proroka i naš je Radoslav izrastao iz starog korijena dične bunjevačke obitelji Kujundžića, i kako to zgodno on sam reče na svršetku liturgijskog slavlja: "Bunjevački sam Hrvat, sedmo dijete svoje bunjevačke nane, rođen ovdje na našim bilim salašima. Rodjen sam iz stare bunjevačke obitelji koja je sa svojim sinovima bila na službu Crkvi već više od stotinu godina. Al sada smo već vrlo na kraju Kujundžićani moji!" Da, O. Radoslav je vrijedna karika u to me spletu navjestiteljskih poslanika obitelji Kujundžić. Sve tamo od isusovca Matije Kujundžića; franjevca Jese Kujundžića; biskupskih svećenika Ilije i Paje Kujundžića, te dvojice jubilarčavih nećaka: mons Ivana Kujundžića i fra Krešimira, franjevca. Svi ovi su se već pridružili nebeskoj Crkvi. Osim jubilarca, još na zemlji živi i djeluje njegov treći nećak fra Efrem Kujundžić, danas dušobrižnik za Hrvate na privremenom radu u Austriji sa stalnim sjedištem u Beču.

U tom vijencu svećenika iz roda Kujundžića svakako posebno mjesto pripada svećaru. Veliki dio svog svećeničkog i redovničkog služenja proveo je po samostanima, a najviše u Subotici i Baču. Kada se govori o ocu Radoslavu, svakako potsjeća na lik izvornog svećenika i redovnika, kakvog je po želio sv. Franjo. Tih, nenametljiv, skroman u javnosti skoro nečujan, strog prema drugima a još više prema sebi, škrt na riječima, ali ne na djelima ljubavi. Odmjeren u hodu i pogledu. I upravo kao takav gradio je Crkvu u ovom narodu kroz toliki niz godina. Takvog smo susretali jučer na jubileju kao i prije trideset godina. U njegovih 88 godina, je dina briga i starost bila je Crkva. U vrijeme Koncila i poslije, živo prati zbivanja u Crkvi i mudrošću starca, luči zrnje istinske obnove od pljeve ljudskih improvizacija koje su nosile lijepo ime ljudske obnove. I danas sa svom lucidnošću ove dobi prati i žrtvom te molitvom sve nas. I zato na kraju sv. Mise koju je slavio sa svojim redovničkim poglavarom iz Zagreba fra Karlom Kajić i kućnim poglavarom subotičkog samostana fra Domagojem Šimunović i ostalom braćom, iako je drugima branio da o njemu govore u nekoliko rečenica sam je otkrio svoju dušu. Kao dragulj koji nam je htio darovati kao spomen sa ovog jubileja. Kao amanet htjede nam dati ono što njegova plemenita duša no si možda još od onih tihih trenutaka negdje u kutu zemljane sobice na Klisi na salašu kada je po prvi puta rekao Bogu svoj DA! Reče: "Ja se, Rode moj za Te danomice molim, da Gospodin odagna svako zlo od naših

domova i salaša i prizivam vazda blagoslov Trojedinog Boga na vas!" I s pravom je iložki zbor pod ravnanjem O. Ivana Holetića pjevao iz Verdijeva Nabukodonosora: "Zlatna harfo, ti proroka sudbinski glas..., i svoja sjećanja razvij u grudima ti, i oglasi nam sretniju kob. Nek zazvuče nam tvoji sad zvuci, nove pjesme za sretnu budućnost..." Dok ovakvih misnika ima, Crkva usitinu može čekat sretniju kob.

A Ti nam, jubilarče, još dugo na zemlji drži svoje na molitvu i blagoslov ispružene ruke, sve do onoga časa kad Te Gospodin pozove da nas kod Njega svojim zagovorom štitiš!

STAROSTI, TEŠKA LI SI!

(Za razmišljanje)

Težak je svaki korak što umorne noge naprave. Težak je svaki pokret što uvele ruke učine. Težak li je pogled očiju koje gledaju a tako malo vide. Težak li je svaki pokret u sana koje nitko ne sluša.

Pati se. Boli. Zar starci nisu Krist?

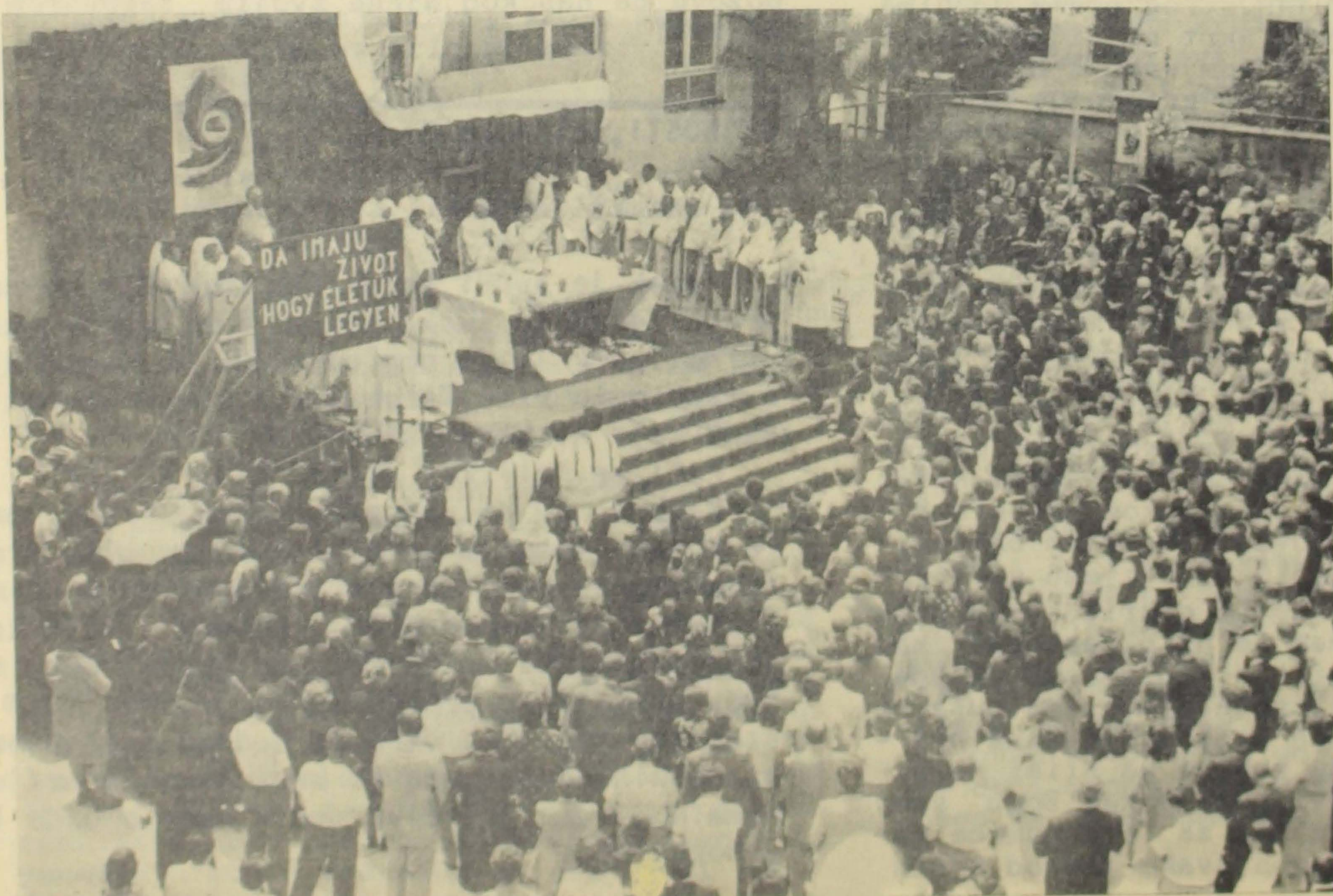
Raspeti su na ulicama gradova. Prave spore korake između urlajućih automobila. Pružaju umorne ruke za pomoć. Oslabljenim očima traže izlaz iz ove gužve, iz ovog života. Kad jednom zaklope mutne oči, kad jednom ruke ne budu pružali za pomoć, kad se jednom umire i staračke noge, kad više ne budemo čuli vapaj staračkih usana, tada je kraj. Nema ih među nama. Koji dan još žive među nama, a onda ih zaboravimo.

IV BAČKI EUHARISTIJSKI

Dne 21. lipnja o.g. u jutarnje sate oko katedrale i biskupskog doma u Subotici, daleko je življe nego u obične dane i nedjelje. Stižu autobusi iz različitih pravaca biskupije. Mladi u narodnim nošnjama, ministranti u odjeći svih mogućih modela... Prije podne se na Euharistijsko slavlje sabiru vjernici hrvatskog govornog područja, a njima se pridružuje skupina od oko 70 vjernika Slovaka iz Selenče. U 9 sati Slovaci u katedrali su imali sv. Misu na svojem materinim jeziku. Tako se ovaj kongres pokazao posve katoličkim, jer svaka narodna skupina je jednako vrijedna bez obzira na njezin broj ili utjecaj u javnosti. Točno u 10 sati iz predvorja biskupskog doma kreće svečana ulazna procesija prema dvorištu dječjačkog sjemeništa "Paulinum". Na čelu procesije križ sa velikom skupinom ministranta iz svih naših župa. Za njima slijedi povoraka mladih u živopisnim nošnjama Hrvata ovih

krajeva: Subotice, Sombora, Bača, Bačkog Monoštora i Sente, te Bačkog Brijega itd. Njima su se priključili Slovaci u svojim lijepim nošnjama. Zatim procesija četrdesetak svećenika uz domaćeg biskupa Msgr Matiju Zvekanovića. U procesiji su i predstavnici svih muških redovničkih kuća u biskupiji, te Mons Alojz Turk, nadbiskup beogradski, svečani propovjednik ovoga kongresa. Na podiju što je bio veoma lijepo urešen slažu se oko oltara u savršenom redu: ministranti, mladi u narodnim nošnjama, svećenstvo, te katedralni zbor "Albe Vidaković" sa vrijednom orguljašicom S. Mirjam Pandžić i regensom Josipom Mioč i konačno ostali vjerni puk. Prema ocjeni stručnjaka sabrano mnoštvo vjernika je oko dvije i pol do tri tisuće. Pjevanje je veoma skladno i pjeva cijeli skup. Nakon pozdravnih riječi domaćeg biskupa odvija se liturgijsko slavlje. Čitanja čitaju mladići i djevojke, kao i molitvu vjernih.

POGLED NA
KON. MISU

KONGRES U SUBOTICI

Mons Alojz Turk govrio je sa puno srca i žara o Euharistiji kao vrelu istinskog života, ovdje i u vječnosti. Cijela ga je zajednica naroda slušala veoma pomno, a i vrijeme je bilo u godno. Slijedila je procesija sa darovima. Prinosili su je mladi u narodnim nošnjama: kruh sa naših njiva, vino, vosak, med, ulje i šećer, cvijeće i jedno živo janje; sve se to stavilo u podnožje oltara kao nekada u prva vremena Crkve.

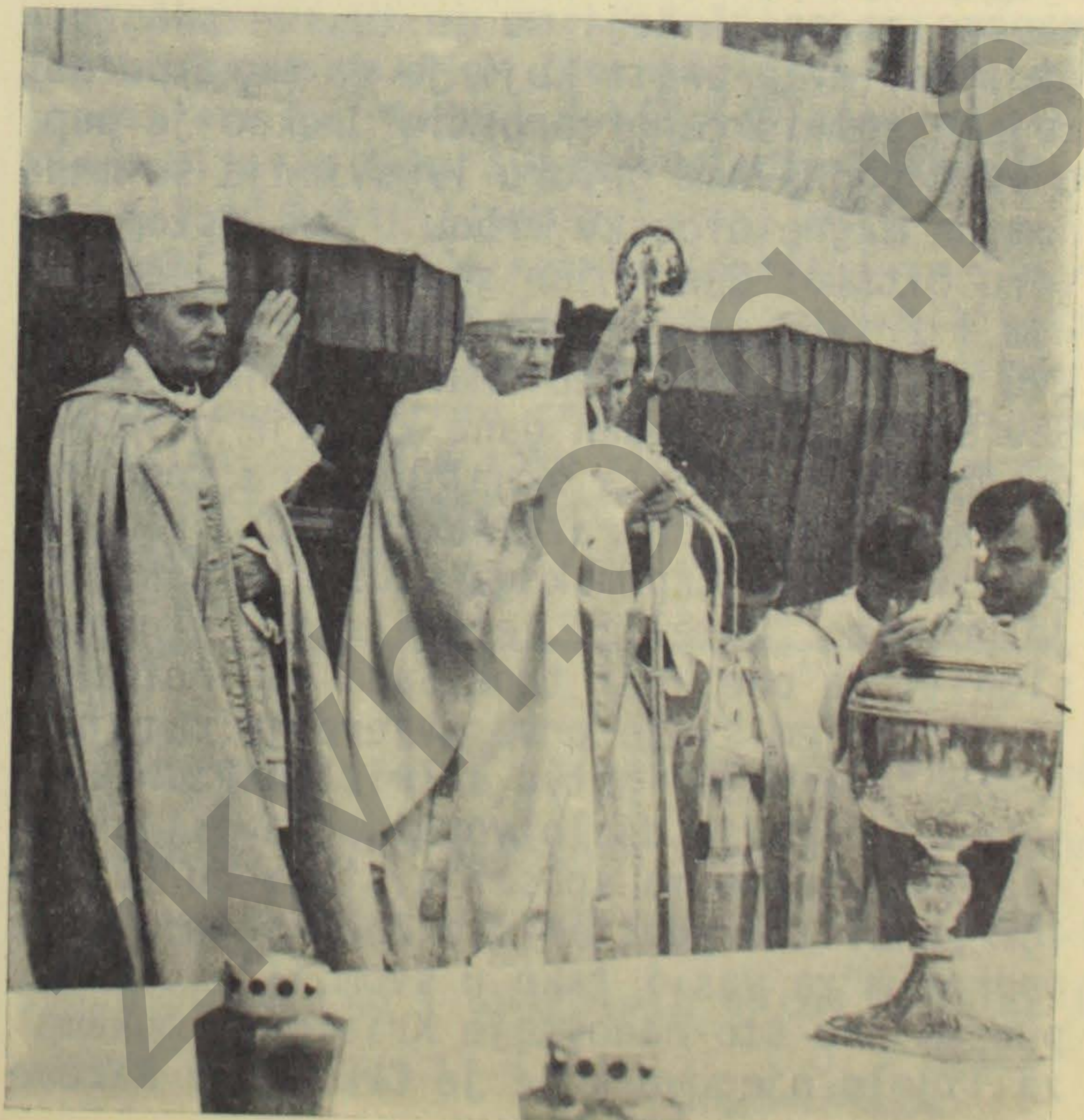
Poslije sv. Pričesti kojoj su skoro svi prisutni pristupili, skupina mladih izvrsno je izvela recital o Euharistiji sa motom: " Za život svijeta ". Recital je pripremila umirovljena prof. Vita Grunčić, služeći se obilato suvremenom duhovnom literaturom osobito spisima Ch. Lubich. Iako je od početka slavlja proteklo dosta vremena, cijeli je skup sa velikom pažnjom pratio recital koji je zapravo bio i zahvalna molitva. Nakon blagoslova cijeli skup prisutnih vjernika otpratio je Presveto u katedralu, tako da se ispunila do posljednjeg mjesta.

U trinaest sati u katedrali je počeo za jednički sat klanjanja na hrvatskom, mađarskom, slovačkom i njemačkom jeziku na kojem su sve župe imale svoje pretstavnike. Bio je to u nekom smislu eklezijalni kulmen ovoga slavlja. Četiri prezbitera predstavnika po jedinih naroda čitaju odlomke iz sv. Pisma iz otačke literature i suvremenih duhovnih pisaca. Nakon čitanja nastavljaju glasno meditirati o pročitanim tekstovima. Misao koja se provlačila kroz ovo klanjanje bila je: Euharistija simbol i vez jedinstva Kristove Crkve. Hrvatski dio je vodio Lazar I. Krmpotić, mađarski Huzsvar Laszlo, slovački Mihael Zolarek i njemački Jakob Pfeifer. Na kraju klanjanja biskup je podijelio svečani blagoslov sa Presvetim.

Zatim je u 15 sati slijedilo Euharistijsko slavlje na mađarskom jeziku prema istom rasporedu kao i prije podne, osim što je G. Geczi govorio svečanu propovijed.

Tako se je eto subotička Crkva odazvala pozivu sv. Oca da u povodu 42. Medjunarodnog Euharistijskog kongresa organizira biskupijski Euharistijski kongres koji je četvrti po redu u Bačkoj i pada ravno 50 godina poslije prvog koji je takodjer održan u Subotici. Iako je po vanjskim manifestacijama bio puno skromniji od dosadašnjih, ali čini se da je ovaj Kongres okupio u ovoj mjesnoj Crkvi sve ono zrelo vjerničko. To se je vidjelo po župama, dekanatima i na proslavi u Subotici. Za tu jezgru žive Crkve ovo je bilo veliko duhovno osvježenje i ohrabrenje za daljnje vjerničko življenje i svjedočenje i kao dobra priprema za Nacionalni Euharistijski kongres na kojem se nadamo susresti i sa Papom našim Ivanom Pavlom II.

LAIK

na katedri križa

Prvak u ljubavi

U jednom govoru papa Pavao VI je rekao: "S prvenstvom u autoritetu... Isus želi da se podudara prvenstvo u ljubavi: ono je nezasažena vlast, a ovo je krepost u kojoj se veliki dar, velika milost, velika sposobnost ljubavi mora smiješati sa najvećim na porom i najvećim poletom ljudskog srca pozvanog na takav vrhunac ljubavi".

Kako se ove riječi obistinjuju na papi našem Ivanu Pavlu II? Kakav napor ljubavi!? Svaki dan ta njegova ljubav dobiva nove oblike i sadržaje. Sav zauzet u Crkvi bilo ka da ona proslavlja misterije muke i uskrsnuća Gospodinova, bilo da razmišlja o akutnoj problematici zvanja ili ne manje teškoj i akutnoj problematici kršćanskih obitelji, bilo da brani pravo na život onima koji ni glasa nemaju. Sa isto toliko zauzetosti prisutan je u svijetu, da pomiri zavadjene, da se bori za one koji prava nemaju, da urazumljuje čovječanstvo kako nam je jedina budućnost u slozi, miru... I u tom grču ljubavi prema čovjeku, baš u trenutku kad se je spustio da lijepu plavokosu djevojčicu vrati svojim roditeljima, prostrijelio ga je hitac mržnje. Bilo je to 13. svibnja 1981. g.

Prvak u praštanju i podnašanju

Svakome je bilo jasno da će papa oprostiti svom atentatoru, ali da će to učiniti već četvrti dan i to u onakvoj formi, to je ipak bilo iznenadjenje za sve. Nakon tako teškog zahvata u fazi intenzivne njege, papa ne misli na sebe, već na mnoštvo molitelja cijeloga svijeta, na dvije gospodje i napose na onoga koji mu je to sve prouzročio. "Molim za brata koji je na mene pucao, kojemu sam iskreno oprostio", rekao je papa u svom podnevnom govoru 17. svibnja snimljenom na magnetofonsku vrbicu. U tom istom govoru čitamo: "Sjedinjen s Kristom, Svećenikom i žrtvom, prikazujem svoje patnje za Crkvu i za svijet, a Tebi Marijo ponavljam: Sav sam tvoj!" Tjedan dana kasnije u svojoj poruci masi svijeta okupljenoj na trgu sv. Petra, nastavit će razvijati istu misao. Na početku svoga papinskoga služenja pohodio je bolnicu "Gemelli" želeći svoju službu osloniti na one koji trpe. Sada kao bolesnik "potvrđujem svoje prvo uvjerenje: patnja - prihvaćena u jedinstvu s Kristom Patnikom, neusporedivo je djelotvornija za ostvarenje Božjega nauma spasenja. Stoga ću sv. Pavlom ponoviti: radostan sam zbog patnja koje podnosim za vas i tako u svom tijelu nadopunjam ono što nedostaje Kristovim mukama za Tijelo njegovo koje je Crkva". Kakovo

učiteljsko svjedočanstvo! Ovoga puta ne mudrim riječima, već spremnim prihvaćanjem patnje. U svoj mučnoj situaciji, jedna činjenica nas Hrvate i tješi i obvezuje. Među liječnicima prije same operacije našla se i jedna Hrvatica, koja je tom času rekla Papi ove riječi: "Vaša Svetosti, budite mirni, sve će biti u redu". Na što joj je Papa rekao: "Majko Božja". I naša domaća Crkva se je pridružila Papinoj patnji, osobito 18. svibnja, kad je njegov 61. rođendan, i tada se po cijeloj biskupiji posebno molilo i žrtvovalo za Papino zdravlje.

Još jedan udarac Papinu srcu

Gotovo istovremeno dok je Papa teško trpio od zadobivenih rana, iz njegove poljske Domovine stizale su vijesti o teškoj bolesti "oca Crkve i Naroda Poljaka", za koga je sam Papa rekao: "Takvog oca i pastira Bog daje jednom u tisuću godina". Na Spasovo jutro svijetom se pronijela vijest o smrti kard. Stefana Wyszyńskog, primasa poljskog. O njemu je Papa Ivan Pavao II rekao: "... da nije bilo tvoje vjere koja nije uzmaknula pred zatvorom i patnjom, ... danas ne bi bilo na Petrovoj stolici ovoga Pape Poljaka". A njihov klečeći zagrljaj bio je prizor koji se u Vatikanu još nije vidio. Kakva veza spajala je te dvije duše? Teško je izreći i opisati veličinu ovoga čovjeka. Čovjek granitne vjere, izvanredne ljudskosti, ali energične odlučnosti, vjernički zaljubljen u Bogorodicu-Majku i Kraljicu Poljske. U najtežim trenutcima Crkve i naroda poljaka, govore redovnici sa Jasne Gore, primas je znao zamoliti da mu u ćeliju donesu originalnu sliku Majke Božje čenstohovske i s Njom je znao provesti cijelu noć u molitvi i razgovoru. Od toga je čovjeka trebalo učiti lju-Crkvu-svoj narod. U to se je mogao uvjeriti svatko tko je imao sreću susresti ga. A Bog je obilno blagoslovio tu žrtvu te je darovao Crkvu predragocijenom osobom Papom Poljakom našim Papom Ivanom Pavlom II. Papa i Njegov učitelj sudvije plemenite slavenske duše do dna prožete Evandjeljem.

Iz bolnice u Vatikan, pa nazad

S radošću je javnost primila vijest, da se sv. Otac već tako lijepo oporavio, da je 3. lipnja o. g. bio prevežen u svoju papinsku rezidenciju. Iste večeri se pokazao na prozoru svoje radne sobe, kako bi pozdravio mnoštvo vjernika sabranih na trgu sv. Petra koji su došli pozdraviti Papu. Primio je 2 gospodje koje su s njim bile ranjene prilikom atentata. Iz Vatikana su počele stizati vijesti da se zdravstveno stanje sv. Oca nešto pogoršalo, ali se sve to pripisivalo brzim povratku dužnostima. Radi povišene tjelesne temperature sv. Otac je ponovno prevezen u bolnicu "Gemelli" 20. lipnja. Dakle nastavimo bitku s molitvama dok nam Papa potpuno ne ozdravi.

Zašto NE ZVONO NE ZVONI?

Da, to je sjećanje jednog njegovog klasa u ovom našem dragom "Bačkom klasju". Jer iza njega osta mnogobrojno klasje, koje je kao radnik na njivi Gospodnjoj odgojio.

Mnoge su generacije zrelih klasova osta le iza njega u Baču, baš kao što su i bačka polja bila puna dozrelih klasova onih srpanjskih dana 1956. godine, kada nas je ostavio. Bilo je to prije 25 godina. Otišao je k Gospodinu kao sluga dobar i vjerni. Medjuna ma je živio 33 godine. Doživio je duboku i lijepu starost od 86 godina. Bio nam je župnik, otac i prijatelj. Bio je čovjek rada i molitve. Sedmorica mladića je pošlo za njegovo vrijeme u svećeničke redove, a četiri djevojke u samostan. Imao je 60 godina kada sam iz njegove ruke primila sakrament krštenja. Župnik je stario, a dijete je raslo i napredovalo... Bio je uvijek duhom mlad. Stjepan Tumbas je bio prijatelj kakvog se samo jedanput u životu može imati i jedamput izgubiti.

Pamtim mnogo toga, ali prostor ne dopušta osvrta na svaku lijepu uspomenu. Spominje se najviše ova: Sjećam se njegovih redovitih adoracija pred Svetohraništem. Ni najoštrija zima nije spriječila staroga župnika da ode u crkvu. Adoracije su izostale, prvi puta i jednom zasvagda kad je tjelesno posve iznemogao. Bilo je to prije njegove smrti na 10 dana. Svaku večer za andjeoski pozdrav bio je u crkvi. Sat kasnije bi opet zazvonilo zvono. Tek tada bi župnik na puštao crkvu. Cijeli sat je proveo u molitvi za svoje vjernike, a da oni toga nisu bili svjesni. Tako je to bilo godinama, iz dana u dan. I pitali su se njegovi vjerni župljani: Zašto zvono više ne zvoniti? - Stari župnik više nije mogao u crkvu. Nije bilo tkoga da povuče zvono sat kasnije poslije andjeoskog pozdrava.

Da, već 25 godina ne zvoniti više zvono u Baču poslije pozdravljanja. Pa ipak jedna od njegovih vjernika u to vrijeme sklapa ruke na molitvu: Pokoj vječni daruj, Gospodine, mojim dragim pokojnima na čelu s mojim starijim župnikom!

Klas

Dr Stjepan Tumbas je rođen 13. prosinca 1868. g. u Subotici. U rodnom gradu je 1879. g. započeo gimnaziju, da je završi u Kaloči. Odmah je nastavio sa studijem teologije ta kodjer u Kaloči, gdje je 26. lipnja 1891. g. primio i sveti Red svećeništva. Nakon kape lanovanja u Dušniku i Bajmoku, 1893. g. postaje katehetom u osnovnim školama u Subotici kao i profesorom vjeronauka u nižim razredima subotičke gimnazije. Od 1894. do 1923. bio je župnik u župi Vajska.

Bilo mu je 34 godine kad je u Vajskoj g 1902. pokrenio list "Južna Ugarska". List je izlazio do 1904. Iste godine pokreće novine pod naslovom "Glasnik novog stolića", koje i prestaju izlaziti te iste godine.

Godine 1923. kad mu je bilo 55 godina - postaje bačkim župnikom. Župljani župe Bač su ga izuzetno svečano dočekali na granici svoga atara i dopratili do župnog stana. U

Baču su novoga župnika čekali teški zadaci jer je 18. kolovoza 1923. g. izgorjela župna crkva, prije toga je bila i pokradena. Nastojanjem župnika i vjernika crkva i toranj - pokriveni su privremenim krovom, a 1925. godine crkva je dobila zvona. 1937. g. župnik podiže novi toranj visok 60 m. Smrt je omela starog župnika da uredi crkvu iznutra. Umro je u Baču 10. srpnja 1956. g., a 12. srpnja ga je sahranio tada mladi pomoćni biskup msgr Matija Zvekanović.

Uspomena na dr Stjepana Tumbasa još uvijek živi u vjernicima bačke župe. Ove će se godine posebno zajednički sjetiti svečanom sv. Misom zaдушnicom.

Stjepan Beretić

50. OBLJETNICA ŽUPE MALA BOSNA

Za vrijeme biskupa Lajče Budanovića Subotica (pripadala je među najveće gradove Jugoslavije) sa okolicom, nije imala dovoljno crkva za skoro stopostotno katolički živalj. Tako su počele nicati crkve: na Djurdjinu, na Kelebiji, u Bačkim Vinogradima, ... Tako je došla na red i Mala Bosna. Dotle su se sv. Mise služile u seoskoj školi (koja i danas postoji i djeluje). U to vrijeme mladi svećenik Pavao Bešlić (sada već preminuo), g. 1930. počima pripremati lokaciju i materijal za novu crkvicu u Maloj Bosni. Projekat je načinio ing Podhorski u starohrvatskom stilu i posvećena kako stoji na ulazu: "U slavu Presvetog Trojstva g 1931."

Župa je mala, oko 1500 vjernika, ali uvijek aktivna. Narod je dobar i vjeran. Imali su od tada župnike: Ivana Lebović, Lajču Matković, Lazu Beretić, Željka Kokić, Mihaela Belvončik, Belu Stantić, Andriju Šipek i sadašnjeg Marka Forgić. U toku svojih 50 godina župa je uvijek napredovala i može biti uzor mnogim velikim i brojnijim župama.

Na blagdan Presvetog Trojstva 14. lipnja ove godine okupio se nared Božji skupa sa svojim biskupom Matijom Zvekanović da zahvale a i proslave taj lijepi jubilej. Ujedno je biskup podijelio Duha Svetoga mladim krizmanicima koji su bili lijepo pripremljeni.

Svaki jubilej je nekakav poticaj za naprijed, pa se nadamo da će to i ovaj biti. Ako je dosadašnja sloga, ljubav i vjernost prema Bogu, pa onda i prema crkvi, bliska suradnja s župnicima, pokazala tako vidne i vrijedne rezultate čime se malobosnjačani ponose, onda im želimo u tome još više uspjeti!

I. P.

HVALA!

OVAJ MALI LISTIĆ SA ZAHVALNOŠĆU PRIMA POMOC, JER SE TEŠKO IZDRŽAVA VLASTITIM TIRAŽOM. ZATO SMO ZAHVALNI SVIMA KOJI SU NAM POSLAALI SVOJU POMOC KAO I UNAPRIJED ONIMA KOJI CE U BUDUCE POMAGATI!

Uredništvo.

BDIJENJE MLADIH NA KONGRESU

Uoči završnog dana Kongresa 20. lipnja, o kupili su se mladi iz više mjesta biskupije. Bilo ih je 270 mladića i djevojaka. Došli su da sabranošću, molitvom, te na koncu sv. Misom dočekaju dan Kongresa. Program im se sastojao od upoznavanja, molitve, službe pokore, službe svjetla i Euharistije. Sve je to bilo mladenački, dinamično uz riječ i sliku, uz meditaciju i glazbu. Pjevalo se, svi ralo na slavu Gospodinu. Mladi iz pojedinih grupa su pripremili svoj dio programa. Svi mladi su se pričestili. Velik dio mladih je ostao i drugi dan na završnom dijelu Kongresa. Subotički mladi vjernici su bili dobri domaćini i sve mlade su pogostili u svojim domovima. Mladi sudali dostojan prilog ovom Kongresu i pokazali da su primjetili gdje je snaga njihova zrelog mladenačkog e lana i budućeg života.

Andrija Kopilović

UZOR HODOČASNIK

Godine 1781. ANDRIJA PALKOVIĆ iz Sombora izmedju ostalog ostavio je napisano u svetištu Majke Božje Bistričke i ove riječi:

"BLAŽENOJ DIVICI MARIJI U KIPU BISTRICKOM, SVEGA ŽIVOTA MOGA S PONIZNIM PRIKAZANJEM - EVO ZAVIT ŽELIM OVI IZ BAČKE DALEKE PRIKAZAT ZEMLJE..."

Tome je sada 200 godina. Nije ništa novo da i mi danas (autobusima, a ne pješice kao Andrija) hodočastimo tamo. Ove godine posebno trebamo poći u što većem broju. Bit će to ZADNJE NEDJELJE MJESECA RUJNA. Barem mjesec dana ranije javite se svojem župniku za informacije.

Somborci

DOBROČINITELJI "BAČKOG KLASJA"

00 Franjevci, Subotica 1.000, NN. Subotica isto 1.000, Antun Kopilović 250, Sestre " Naše Gospe " 1000, Marko Forgić 400, Jakov Grunčić 1.000, Lazo Krmpotić 1.500, Antun Gabrić 2000 Marija Vojnić 1.000, Teza Milodanović 500, Jovana Stantić 100, Stjepan Beretić 500, Tavan-kut NN 300 i Franjo Davčik 500.

Topla hvala svima! Bog vam bio nagrada!

Subotičani na Brezju - Trsatu

Gospin svibanj. Kako ga ljepše započeti, kako ga ljepše završiti ako ne na način na koji je to učinila grupa od pedesetak hodočasnika? Put točno odredjen: Pleterje, Brezje i Trsat. Put dug i naporan. Kratak odmor u Slav. Brodu, a onda kraj Zagreba u Pleterjekartuzajanski samostan. Jedan redovnik nam je iscpno protumačio povijest reda i samostana. U samostanu sada živi najstrožim pokorničkim životom (neprestalna šutnja, noćne molitve, isposnička hrana) 25 redovnika a izdržavaju se plodovima znanstvenog, umjetničkog i gospodarskog rada.

Brezje-cilj putovanja prvoga dana. To je malo mjesto u blizini Ljubljane. Poznato Marijino proštenišće. Na ovom se mjestu Gospa štuje još od 15. stoljeća. Nad ulazom u lijevu neorenesansnu crkvu stoji natpis: "Po Mariji k Jezusu". Iznad sporednih ulaza uklesani su u zidovima zazivi iz Gospinih litanija: Djevice vjerna, Majko milosrdja... Dočekala nas je zvonjava zvona što je veoma lijep ugodjaj. Oltar je veličanstven sa slikom Marije. Treba spomenuti da je slika sa glavnog oltara za vrijeme drugog svjetskog rata bila prenesena na Trsat radi sigurnosti. Čuvari svetišta, franjevci 1947. g. vraćaju se u Brezje.

Kako smo bili blizu Bleda, pogledali smo ga te neke ljubljanske crkve i Postojisnsku špilju.

Evo nas u Trsatu. Tom starom hrvatskom svetištu koje počinje još 1291. g. O. Jukundo Jug nam je lijepo protumačio povijest i početak svetišta. Prema predaji štovanje Gospe u ovom svetištu je počelo, kada je na čudesan način nazaretska kućica dospjela na trsatski brežuljak. Od tada pa sve do danas na zagovor Blažene Djevice Marije zbivala su se velika i mnogobrojna uslišanja. Uz ovaj lik vezana je činjanica, da je to prva Gospina slika okrunjena izvan Italije. Od Gospe trsatske smo se rastali sv. Misom, preporukom da nas prati na životnom putu. Uz nadu da će nas nebeska Majka i dalje voditi, ostajemo zahvalni organizatorima puta.

Gordana

nastavak str 3

st za druge. Tom ljubavlju oslobadjamo sva stvorenja ispod ropstva grijeha sebičnosti. Konačno, kršćanin sjedinjen s Isusom u Euharistiji postaje Euharistijom svemira. Kao što mi blagujemo Euharistiju, tako zemlja blaguje nas, ne da nas oblikuje u zemlju, nego u "novo nebo i novu zemlju". Odatle praksa čuvanja i poštivanja tjelesnih ostataka naših pokojnika, a osobito štovanje moćiju svetaca.

Evo nam lijepog zadatka koji pred nas stavlja ovaj Euharistijski kongres. To nije samo lijepo liturgijsko slavlje, nego poziv da otkrijemo ovo veliko vrelo života, ...kako bismo mi osobno i naš narod i Crkva u njemu i po nama cijeli svijet imali život u izobilju!

LIK

SJEMENIŠTE U BAČU

Do 1925.g. sjemeništarcu naše biskupije stanovali su u Subotici po kućama. Od 1928. preselilo se to sjemenište u Bač. Imalo je tada 76 sjemeništara, a dvanaestorica ih je bila iz Bača. Petorica su postali svećenicima. Bilo je to za vrijeme dr Stjepana, tadašnjeg bačkog župnika.

Prošlo je od tada 56 godina. 15. svibnja ove godine sjemeništarcu "Paulinuma" posjete Bač. Posjetili su najstariju crkvu subotičke biskupije: franjevačku crkvu Uznesenja Marijina, bačku tvrđavu, te našu crkvu sv. Pavla. Sjemeništarcu je pozdravio župnik Stjepan Beretić i pozvao ih na molitvu za atentatom ranjenog sv. Oca, za našega Biskupa koji je dan prije imao imendan. Molili su za duhovna zvanja koja u Baču nisu bila rijetkost. Župljani su se veoma obradovali poходу sjemeništara kao i mladi koji su bili na svibanjskoj pobožnosti. Bio je to višestruko drag i plodan susret. Nadamo se da će vjernici Bača još povećati svoje molitve i žrtve kad su vidjeli za koga su potrebne, a možda će se i koji mladić velikodušno priključiti toj mladoj četi Kristovih učenika u ovom podneblju.

Vjernik

EUHARISTIJSKI KONGRESI:

Subotica:
14.-16. VIII 1931.

Odžaci:
13.-15. VIII 1933.

Bečej:
15. VIII 1937.

Subotica:
2. V - 21. VI 1981.

DUŽIJANCA

Ove godine se navršava 70 godina Dužijance. Kako je to lijepo vidjeti da oni koji se za žito-kruh bore, pošto su pokupili žito, okiće ni klasovima, idu ZAHVALITI Onome koji je dao da sjeme proklija, da u pravo vrijeme padne kiša, da sunce ogrije te donese obilat rod. Ove će godine to biti još svečanije i ljepše, jer je jubilej. Pošto vjernici prvo proslave i zahvale u svojim župama: Tavankutu, Bajmoku, Maloj Bosni, Djurdjinu i Žedniku, sakupit ćemo se svi da sa svojim Nadpastirom zajedno ZAHVALIMO BOGU u katedrali na Veliku Gospu. Pozivamo sve, od djece do starih, a posebno mlade u narodnim nošnjama, da se vidi kako znamo zahvaljivati kad znamo primiti.

Ratar

BAČKI BRIJEG

Ako je u ičem Crkva poslije Koncila trebala napredovati to je u duhu zajedništva. I svi smo dužni nastojati da to zajedništvo u vijek živi među braćom iste vjere i krvi. To kao da se ne primjećuje kad je riječ o malo manjoj župi koja sa svojim agilnim župnikom IVICOM SABATKAI zauzeto radi "da nitko nebi propao...". Obnavljaju crkveni krov, preuređuju novi oltar prema koncilskim smjernicama (po projektu Noste Orčića), elektrificiraju zvona...

Sve ono lijepo što se tamo događa može biti poticaj drugoj braći i bilo bi vrijedno da se uključe i da nam pošalju svoje dopise za ovaj list.

susjed

ZLATNI PIR U BAČU

Godine 1931. bilo je u bačkoj župi ukupno 38 vjenčanja. U nedjelju 3. svibnja 1981. g. okupilo se mnogo vjernika u Baču na svetu Misu. Bilo je razloga. Franjo Jesenski i Terezija r. Kratz slavili su svoj zlatni jubilej vjenčanja. Za 50. obljetnicu svojih roditelja, došla su djeca sa unucima iz Njemačke. Sv. Misa zahvalnica izrazila je zahvalu Bogu, kako slavljenuka, tako i cijele župe. Dugi niz godina baka Terezija se brine, pomaže oko uredjenja crkve. Posebna joj je briga ukrasiti crkvu za Tijelovo.

Čestitkama i radosti ove obitelji, bačke župske zajednice pridružuje se uredništvo, kao i svi koji budu čitali naš mali list i želi da ovaj primjer bude poticaj mnogima širom naše biskupije.

O r a o

Odreći se nije lako
Sunca kojem zrake sjaje,
al' teže je odreći se
bića što ti ljubav daje.

Kad bi ptica odrekla se
svoga gnijezda, zelen luga?
Il' prijatelj, kada bi se
odrekao svoga druga?

Ali ja se odreć moram
tek ljubavi započete,
ostavljam te ovog časa
zamamni i čarni svijete!

Ja slobodan hoću biti,
ja orao bit ću suri
koji nebom sam se vije
i opire svakoj buri.

Suncu živjet, suncu mrijeti
prkoseći svakoj buri
u samoći ipak sretan
ja orao bit ću suri!

Raširit ću svoja krila
da me nose nad oblake,
u čistine plavog neba
uživat ću sunca zrake.

Pobjedit ću hladni vjetar
što me bije svedj u buri,
u samoći ipak sretan
ja orao bit ću suri.

Kada snage ponestane
u krilima orla starog
spustit ću se na planinu
i sred snijega usnut hladnog.

Ni tad ne će sjena moći
od sunca mi otet tijelo,
snijeg će slistat oko mene,
sve će biti tako bijelo.

Dioniz

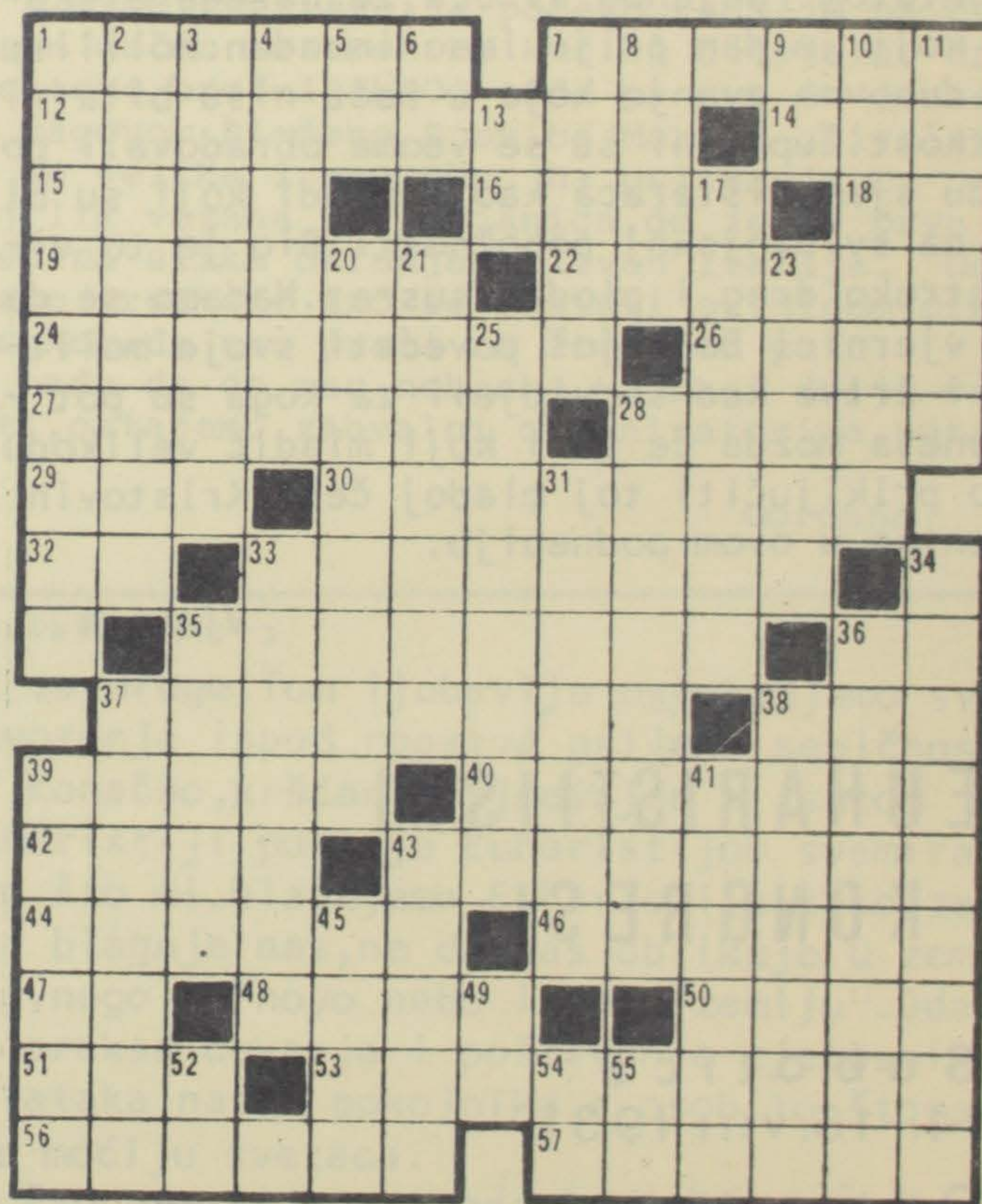
VODORAVNO:

1. Vrsta patuljastog pijetla
7. Kategorija niža od reda
12. Svirac u okerinu
14. Kupalište u Belgiji
15. Pučki naziv za uzajamno pomagane pri hitnim poljskim poslovima
16. Prokljali ječam, slad
18. Inicijali našeg velikog kipara
19. Grad u Irkutskoj oblasti Ruske SFSR, pristanište na Angari
22. Realna gimnazija
24. Odvjetnici
26. Zezlo boga Bakha
27. Najteže rano
28. Nestašica, deficit
29. Donji dio posude, rezervoara, lađe i sl. (množ.)
30. Složena poduzeća u kojima je objedinjena proizvodnja različitih grana (djelatnosti)
32. Latinski veznik (i)
33. Pučki liječnik rana, vidar
35. Trajna zelen s viticama i bijelim ili modroljubičastim cvjetovima
36. Kratica za »juniora« (mladi)
37. Crtež, risarija (množ.)
38. Dva otoka u Egejskom moru u Cikladima (Delos)
39. Kusasta muška živinče (koni, pas)
40. Izraslina vezivnog tkiva na koži
42. Popravljaj satova
43. Zasad maslina
44. Jestiva slatkavodna riba šaranka, žikav
46. Glavni grad Albanije
47. Inicijali prvog avijatičara NOV i POJ
48. Luka u Izraelu
50. Stariji naziv za pentil
51. Jedan od sudaca u podzemnom svijetu iz grč. mitologije
53. Križopuće, raskršće
56. Lutalica, potucalo
57. Vrsta grozdastog cvata skraćene osi.

OKOMITO:

1. Vrste teških eviona koji nose veliku količinu bombi i bombardireju neprijateljske objekte
2. Radnik koji radi na akord
3. Nabavljeni predmet
4. Vrtna biljka
5. Inicijali prezimena i imena našeg nobelovca (»Na Drini ćuprija«)
6. Kemijski znak za »mangan«
7. Uzgajali pasa, psetari
8. Prilog u značenju: s ovog mjesta, odatle
9. Kratica za »radnički savjet«
10. Storoški pjesnik rodom iz Ambrakije
11. Glavni grad Sirije
13. Rimskim brojkama: 999
17. Grad i luka na ist. obali Sicilije, na podnožju Etna
20. Kukec ravnokrila s osobito razvijenim trećim parom nogu za skakanje
21. Topnik, artiljerc
23. Jestiva riba šaranka
25. Predmet obrede
28. Glasoviti amer. filmski redatelj (Vincete; »Amerikanac u Parizu«)
31. Vrste biologice
33. Poljodjelka, zemljoradnica
34. Širokonosni južnoom. majmun iz por. kapucina
35. Plivač prsnog stila
36. Jedina kći u reditelja
37. Djevojka, cura (hipokoristik)
38. Razorni eksploziv
39. Grad u zap. Bosni, središte istoimenog krškog polja
41. Ime zapadnih Mongola
43. Osmokraki glavonožac, muzgavec
45. Mješavina gline sa hidroksidom željeza
49. Jaka igraća karta, koc
52. Kajkavska upitna zamjenica
54. Inicijali suvr. hrv. romanopisca (»Djeca bašje«)
55. Prvi slog semizacije koji se pjeva umjesto donalnice »de«

RAZBIBRIGA

"BAČKO KLASJE" izdaje: Bački dekanatski ured, Bačka Palanka
GLAVNI ODGOVORNI UREDNIK: Mag. LAZAR IVAN KRMPOTIĆ, 21400 Bačka Palanka, Trg bratstva-jedinstva 30, telefon (021) 74-423
UREDJUJE: UREDNIČKO VIJEĆE - Suradnja i dopisi šalju se na adresu odgovornog urednika. ADMINISTRACIJA LISTA: Župni ured Isusova Uskrsnuća 24000 Subotica, Gajeva 2 telefon (024) 21-496
Naručbe i uplate slati na adresu administracije. Cijena 10 Dinara. TISAK: Štamparija "GLOBUS" Batina, V. Nazora 47. List izlazi povremeno. Tiraž 2000 primjeraka. Oslobođeno od poreza na promet, na osnovu mišljenja Pokrajinskog sekretarijata za obrazovanje, nauku i kulturu, Novi Sad br. 413-523/78 od 27. 10 1978. godine.